

Visie CCS

Paul van Slobbe

10 februari 2015

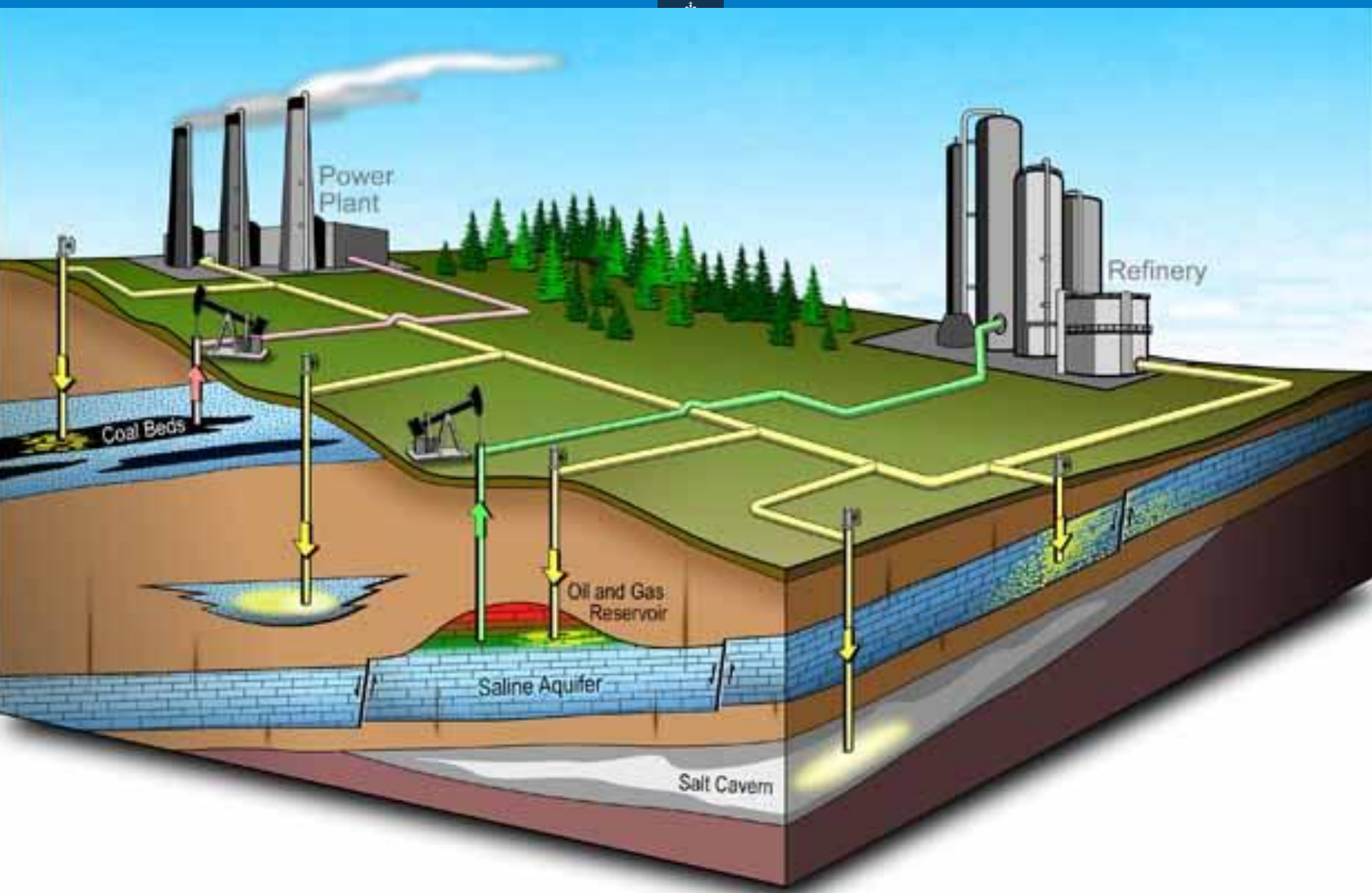
CCS

Oplossing of hoofdpijndossier?

Waarom een visie CCS?

- Energieakkoord
  - *Om op de lange termijn te komen tot een volledig duurzame energievoorziening zal **afvang, gebruik en opslag van CO₂ (CCS) onvermijdelijk zijn**. CCS kan worden toegepast bij de industrie en ook bij gas- en kolencentrales. **De rijksoverheid zal het initiatief nemen om te komen tot een lange termijn visie op de positie van CCS** in de transitie naar een volledig duurzame energievoorziening.*
- Aanpak
  - Projectgroep: EZ, I&M en RvO
  - Ecofys en CE Delft
  - Consultatie stakeholders

Is CCS nodig?

Uitgangspunt visie:

- 2 graden doelstelling

Scenario's wijzen uit:

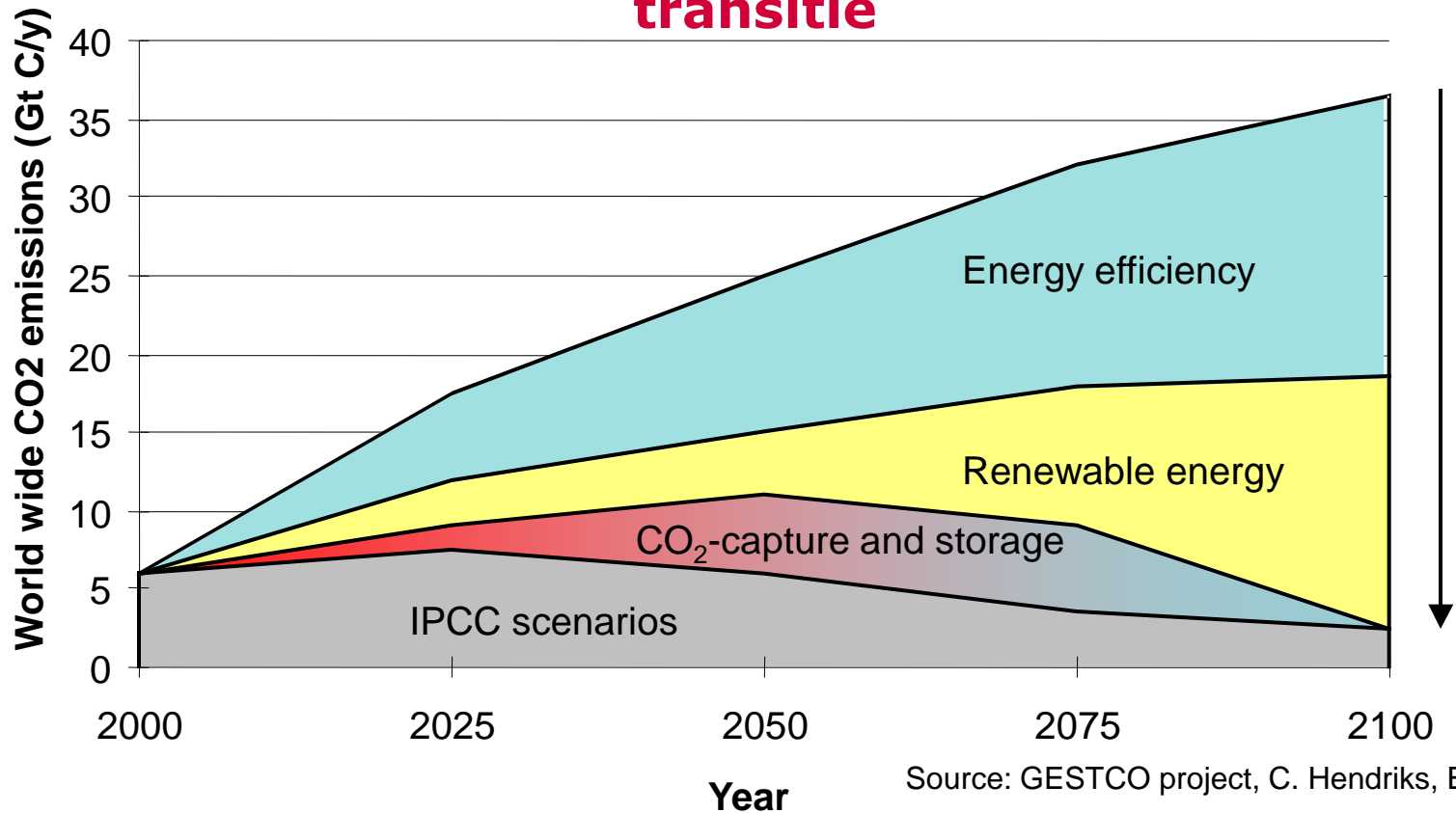
- Combinatie van opties nodig in zowel NL, EU als mondiaal
- CCS bij industrie maar ook e-sector in NL en EU
- Nederland heeft relatief veel grote emitters
- CCS "zeker" na 2030, mogelijk voor 2030
- CCU (nuttig gebruik) draagt maar zeer beperkt bij

VOORBEELD

CCS als een noodzakelijke tussenstap in transitie

Waarom komt CCS niet van de grond?

- Kost veel
  - Lage CO₂-prijs
  - Te hoge kosten
- Geen draagvlak opslag op land
- Bedrijven willen weten waar ze aan toe zijn!

Beleid?

Doe niets! Wacht tot CCS vanzelf komt

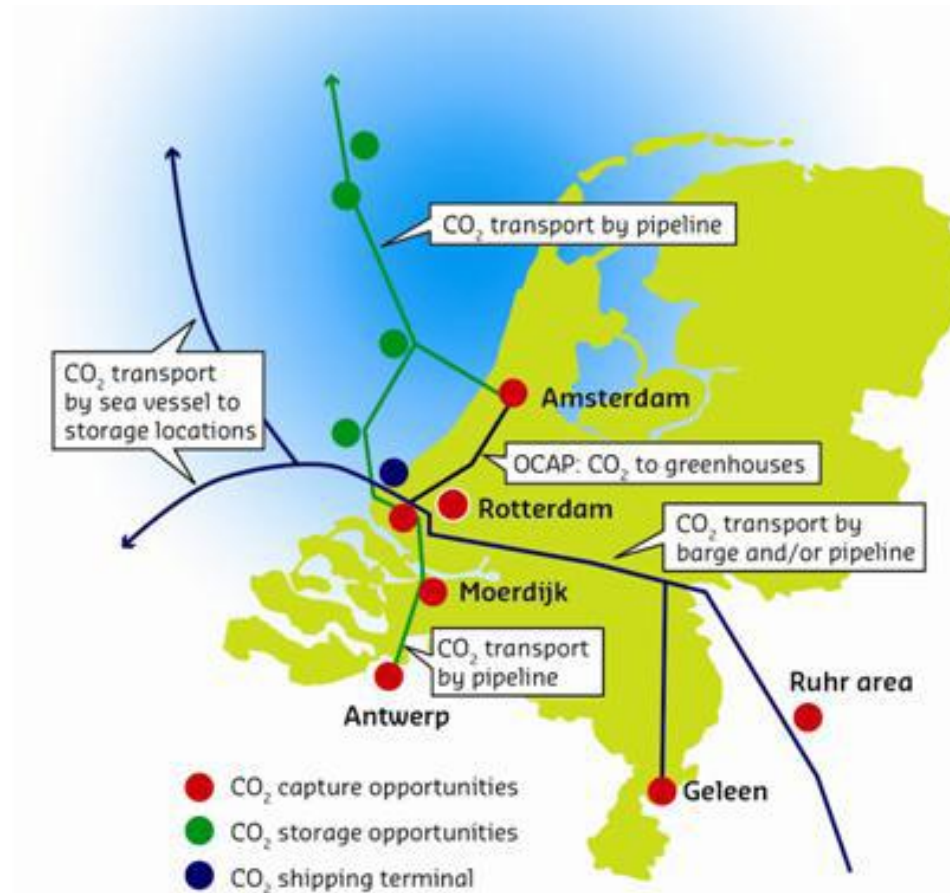
Maar

- Niets doen is duurder
- NL bij uitstek geschikt voor CCS
- CCS biedt ook kansen

Toekomst visie CO₂-hub Rotterdam

Beleid 1

Algemeen

- CCS komt er aan. Zeker na 2030, mogelijk ook al eerder
- Vooral bij industrie, maar ook bij e-sector
- Wees voorbereid, maar neem geen overhaaste stappen
- Visie CCS
  - bouwsteen voor Energierapport 2015 en STRONG
  - maatregelen die nu in gang worden gezet

Beleid 2

- Zet in op EU beleid
  - Investeringsduidelijkheid grote CO₂ emitters
  - Stimuleer R&D
  - Financiële ondersteuning demo's
  - Uniforme regelgeving
- Nationale stappen om voorbereid te zijn

Beleid 3

Business case voor CCS

1. CO₂-prijs → versterk ETS
2. Eventueel later discussie aanvullende instrumenten EU niveau
  - Vaste CO₂-prijzen
  - CCS certificaten
  - Performance standards
  - Etc.

Beleid 4

Ondersteuning R&D

- Kosten omlaag
- Kennis positie behouden
- EU middelen
- Max €4 miljoen per jaar nationaal
- Onderzoek Europees aanpakken

Beleid 5

Ondersteuning demo's

- Demo's nodig
- EU subsidie → NER 400 + ...?
- Nationale co-financiering
  - vervuiler betaalt
  - Hoe? t.z.t. nader overleg met stakeholders

Beleid 6

Transport en opslagplan

- Beschikbaar houden opslaglocaties
- Consequenties transport
- Veiligheid
- Gereed in 2016

DISCUSSIE

CCS komt er aan!
zeker na 2030, mogelijk ook al eerder

- Overheid treft voorbereidingen
- Wat kunnen de partijen van het Energieakkoord doen?

